

УДК 368.91

Ключові тенденції та пріоритети розвитку ринку страхових послуг в Україні

Золотарьова О.В.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів та обліку
Дніпровського державного технічного університету

У статті досліджено сучасний стан ринку страхових послуг України, зокрема проаналізовано динаміку кількості страхових компаній, основні показники діяльності страховиків, структуру валових та чистих страхових премій вітчизняних страховиків та їх рейтинг. Увагу приділено не тільки виділенню ключових тенденцій ринку страхових послуг України, а й огляду прогностичних напрямів розвитку відповідного глобального ринку. Це дало можливість виокремити найбільш гострі проблеми у функціонуванні страхових компаній України та сформулювати пріоритетні напрями розвитку вітчизняного ринку страхових послуг.

Ключові слова: ринок страхових послуг, страхові компанії, активи страховиків, страхові резерви, валові та чисті страхові премії, рейтинг страховиків, конкуренція, проблеми ринку страхових послуг, тенденції та пріоритети розвитку ринку страхових послуг.

Zolotareva O.V. КЛЮЧЕВЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И ПРИОРИТЕТЫ РАЗВИТИЯ РЫНКА СТРАХОВЫХ УСЛУГ В УКРАИНЕ

В статье исследовано современное состояние рынка страховых услуг Украины, в частности проанализированы динамика количества страховых компаний, основные показатели деятельности страховщиков, структура валовых и чистых страховых премий отечественных страховщиков и их рейтинг. Внимание уделено не только выделению ключевых тенденций рынка страховых услуг Украины, но и учету прогностических направлений развития соответствующего глобального рынка. Это позволило выделить наиболее острые проблемы в функционировании страховых компаний Украины и сформулировать приоритетные направления развития отечественного рынка страховых услуг.

Ключевые слова: рынок страховых услуг, страховые компании, активы страховщиков, страховые резервы, валовые и чистые страховые премии, рейтинг страховщиков, конкуренция, проблемы рынка страховых услуг, тенденции и приоритеты развития рынка страховых услуг.

Zolotaryova O.V. KEY TRENDS AND PRIORITIES FOR THE DEVELOPMENT OF THE INSURANCE SERVICES MARKET IN UKRAINE

The article examines the current state of the Ukrainian insurance services market, in particular, the dynamics of the number of insurance companies, the main indicators of insurers' activity, the structure of gross insurance premiums and net insurance premiums of domestic insurers and their rating are analyzed. Attention is paid not only to the allocation of key trends in the Ukrainian insurance market, but also to the review of the forecast trends in the development of the relevant global market. This made it possible to distinguish the most acute problems in the functioning of insurance companies of Ukraine and to formulate priority directions of development of the domestic insurance services market.

Keywords: insurance services market, insurance companies, insurers' assets, insurance reserves, gross and net insurance premiums, rating of insurers, competition, problems of the insurance services market, trends and priorities of the insurance services market development.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Ринок страхових послуг є одним із невід'ємних елементів ринкової інфраструктури та фінансової системи будь-якої держави. Міжнародний досвід свідчить, що рівень розвитку економіки країни часто визначають за рівнем організації страхової справи, яка за дохідністю (рентабельністю) в багатьох країнах випереджає промисловий та банківський сектори. Крім того, у державах із розвиненою ринковою економікою страхування є важливим механізмом залучення в еконо-

міку інвестиційних ресурсів. На жаль, сучасний стан ринку страхових послуг України свідчить про те, що він недостатньо ефективно виконує свою роль у функціонуванні фінансової системи. За розрахунками різних експертів, частка страхових платежів за особистим страхуванням в Україні становить усього 4-5%, тоді як у Західній Європі та США цей вид послуг займає близько 60%, в Японії – 80%, у Великобританії – 70%, у світі в середньому – 58,3% [1]. Загальний обсяг страхових послуг на фінансовому ринку України в остан-

ньому десятиріччя за зібраними преміями дорівнював 0,06% світового обсягу і був меншим у 400 разів порівняно із США, у 60 разів – із Німеччиною, у 50 разів – із Францією [2].

Попри сподівання страховиків, які очікували завершення кризи і початку сталого розвитку страхової галузі, останні роки виявилися для ринку найважчими. Тривала кадрова невідзначеність у керівництві Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг України (Нацкомфінпослуг), та пасивна позиція наглядового органу, а також низка нерозв'язаних економічних проблем у державі загострили хвороби вітчизняного ринку страхових послуг.

Так, ринок страхових послуг нині зазнає низку суттєвих перешкод на шляху подальшого розвитку: недосконалість нормативно-правової бази у страховій сфері; недостатність фінансових ресурсів для забезпечення довгострокових зобов'язань, передусім у галузі страхування життя; відсутність обов'язкового медичного страхування за участю страховиків; чисельна кількість випадків шахрайства з боку страхових компаній, а також численні спроби їх ухилення від сплати податків; недостатня прозорість фінансової звітності страхового сектора та відсутність якісної стратегічної інформації.

Безумовно, уряд має бути зацікавлений в інтенсивному розвитку страхової справи в Україні як у механізмі підтримки національної економіки, що надає можливості покриття непередбачених утрат і збитків підприємств та окремих громадян за мінімальної участі коштів державного бюджету. Слід нагадати, що саме ринок страхових послуг може і повинен виступати соціально орієнтованим механізмом, який позитивно впливає на макроекономічну стабільність у державі за рахунок зниження впливу різного роду негативних факторів на діяльність економічних суб'єктів та життя й здоров'я громадян.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

В Україні основні проблеми теорії та практики страхування та особливості функціонування ринку страхових послуг України досліджували: В. Базилевич [3], Н. Внукова [4], О. Гаман-

кова [5], Н. Дудченко [6], Ф. Журавка [7], О. Журавка [8], В. Зюбін [9], О. Козьменко [10], О. Корват [11], Л. Онищенко [12], С. Осадець [13] та ін. Але завжди актуальним залишається вивчення нових тенденцій та перспективних напрямів розвитку вітчизняного ринку страхових послуг, що зумовлює актуальність даного дослідження, яке має відповідну як теоретичну, так і практичну значимість.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – теоретичне обґрунтування та надання практичних рекомендацій щодо напрямів подальшого розвитку ринку страхових послуг в Україні в контексті підвищення рівня його конкурентоспроможності. Для досягнення цієї мети постають такі завдання: розглянути головні показники та ключові тенденції функціонування ринку страхових послуг в Україні; виділити пріоритети розвитку вітчизняного ринку страхових послуг з урахуванням світових тенденцій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Звертаючись до аналізу сучасного стану ринку страхових послуг, спираючись на статистичні дані [14], доцільно підкреслити, що він залишається одним із найбільш капіталізованих серед інших небанківських фінансових ринків.

Загальна кількість страхових компаній на кінець 2016 р. становила 310, у тому числі 39 – страхові компанії, що здійснюють страхування життя (далі – СК «life»), та 271 страхові компанії, що здійснювали види страхування, інші, ніж страхування життя (далі – СК «non-Life»). За 2016 р. кількість страхових компаній зменшилася на 51 компанію порівняно з попереднім 2015 р. На 159 страхових компаній стало менше в 2016 р. порівняно з максимальним показником кількості страховиків за останні десять років, який мав місце в 2008 р. І, нарешті, на 135 страхових компаній стало менше в Україні на кінець 2016 р. порівняно з базовим 2007 р. Деталізована динаміка кількості страхових компаній у розрізі їх видів за останні десять років наведена в табл. 1.

Можна стверджувати, що з 2011 р. відбувалося постійне скорочення кількості страхови-

Таблиця 1

Динаміка кількості страхових компаній в Україні в 2007-2016 рр.

Кількість страхових компаній	Роки									
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Загальна кількість	446	469	450	456	442	414	407	382	361	310
у т. ч. СК «non-Life»	381	397	378	389	378	352	345	325	312	271
у т. ч. СК «Life»	65	72	72	67	64	62	62	57	49	39

ків в Україні. У табл. 2 наведено динаміку найважливіших показників діяльності вітчизняних страховиків із 2011 по 2016 р. за даними статистичних звітів про функціонування ринку страхових послуг України.

Очевидно, що на протязі майже всього періоду переважала кількість договорів з обов'язкового особистого страхування від нещасних випадків на транспорті (крім 2015 р.), відповідно, це найбільш поширений страховий продукт в Україні. Слід відзначити, що паралельно з тенденцією скорочення кіль-

кості страховиків, відбувалося й скорочення загальної кількості всіх укладених договорів з 2011 до 2015 р. (із незначним поживавленням на кінець 2013 р.). Після бурхливого притоку клієнтів у 2015 р. на кінець 2016 р. ситуація знов стала погіршуватися. При цьому слід відзначити, що більшість договорів, окрім договорів обов'язкового страхування від нещасних випадків на транспорті, укладалася саме з фізичними особами (близько 90%), які, по суті, виступають головними клієнтами страхових компаній.

Таблиця 2

Динаміка основних показників діяльності страхових компаній у 2007-2016 рр.

Показники	Роки					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Кількість договорів страхування, укладених протягом звітного періоду, тис. одиниць						
Кількість договорів, окрім договорів обов'язкового страхування від нещасних випадків на транспорті, у тому числі:						
- зі страхувальниками – фізичними особами	30 224,5	35 204,8	87 328,5	35 975,7	109 106,8	61 272,8
Кількість договорів обов'язкового особистого страхування від нещасних випадків на транспорті	587 768,0	142 952,0	97 952,0	98 737,5	93 322,5	118 198,4
Страхова діяльність, млн. грн.						
Валові страхові премії, у тому числі:	22 693,5	21 508,2	28 661,9	26 767,3	29 736,0	35 170,3
зі страхування життя	1 346,4	1 809,5	2 476,7	2 159,8	2 186,6	2 756,1
Валові страхові виплати, у тому числі:	4 864,0	5 151,0	4 651,8	5 065,4	8 100,5	8 839,5
зі страхування життя	70,6	82,1	149,2	239,2	491,6	418,3
Рівень валових виплат, %	21,4%	23,9%	16,2%	18,9%	27,2%	25,1%
Чисті страхові премії	17 970,0	20 277,5	21 551,4	18 592,8	22 354,9	26 463,9
Чисті страхові виплати	4 699,2	4 970,0	4 566,6	4 893,0	7 602,8	8 561,0
Рівень чистих виплат, %	26,2%	24,5%	21,2%	26,3%	34,0%	32,3%
Перестраховування, млн. грн.						
Сплачено на перестраховування	5 906,2	2 522,8	8 744,8	9 704,2	9 911,3	12 668,7
Виплати перестраховиків	731,6	537,8	486,7	640,9	1 345,8	1 233,2
Страхові резерви, млн. грн.						
Обсяг сформованих резервів	11 179,3	12 577,6	14 435,7	15 828,0	18 376,3	20 936,7
- резерви зі страхування життя	2 663,8	3 222,6	3 845,8	5 306,0	6 889,3	7 828,2
- технічні резерви	8 515,5	9 355,0	10 589,9	10 522,0	11 487,0	13 108,5
Активи страховиків та статутний капітал, млн. грн.						
Загальні активи страховиків (згідно з формою 1 (П(С)БО 2))	48 122,7	56 224,7	66 387,5	70 261,2	60 729,1	56 075,6
Обсяг сплачених статутних капіталів	14 091,8	14 579,0	15 232,5	15 120,9	14 474,8	12 661,6

Динаміка страхових премій, як валових, так і чистих, була позитивною аналогічно до попередньої розглянутої тенденції, тільки в 2013 р., 2015 р. і 2016 р. Щодо валових та чистих страхових виплат, то з 2013 по 2016 р. їх обсяг зростав, однак рівень виплат, який зростав паралельно з їх обсягом, уповільнився наприкінці 2016 р. і становив по валовим 25,1%, а по чистим – 32,3%. Наголосимо, що валові та чисті страхові премії порівняно з відповідними різновидами виплат значно виросли на кінець 2016 р.

Перестраховування відчуло певне поживлення також із 2013 р., яке й досі триває.

Позитивним слід уважати факт нарощення всіх видів страхових резервів на протязі всього представленого в табл. 2 періоду.

Щодо динаміки активів та капіталу страховиків, то відбулося їх скорочення з 2015 р., що, очевидно пов'язано з найбільш помітним скороченням кількості страховиків за останні десять років.

У цілому економічна та політична нестабільність останніх років достатньо негативно

відбилася на функціонуванні ринку страхових послуг. До негативних наслідків таких трансформацій у страховій сфері також слід віднести монополізацію ринку страхових послуг. Особливо це стосується компаній страхування «life», кількість яких від початку була меншою і зменшення чисельності яких є більш відчутним для усієї фінансової сфери.

Можна констатувати, що, незважаючи на значну кількість компаній, фактично на ринку основну частку валових страхових премій за 2011 р. – 92,1% – акумулювали 100 СК «non-Life» (26,5% всіх СК «non-Life») та 95,9% – 20 СК «life» (31,2% усіх СК «life»), що відображають дані табл. 3.

У табл. 4 представлена концентрація ринку страхових послуг за 2016 р. Основну частку валових страхових премій – 99,9% – акумулюють 200 СК «non-Life» (73,8% усіх СК «non-Life») та 99,5% – 20 СК «life» (51,3% усіх СК «Life»). По ринку страхування життя Індекс Герфіндаля-Гіршмана становив 1 079,59 (у 2015 р. – 982,98), по ринку ризикових видів страхування – 280,74 (у 2015 р. –

Таблиця 3

Концентрація ринку страхових послуг за 2011 р.

Перші (Тор)	страхування «life»		страхування «non-life»		
	Надходження премій (млн. грн.)	Частка на ринку, %	Надходження премій (млн. грн.)	Частка на ринку, %	Кількість СК, які більше 50% страхових премій отримали від перестраховальників
Тор 3	691,2	51,3	2 922,7	13,7	0
Тор 10	1 172,9	87,1	7 338,2	34,4	3
Тор 20	1 302,2	96,7	11 433,7	53,6	4
Тор 50	1 346,4	100	16 396,3	76,8	8
Тор 100	х	х	19 664,4	92,1	8
Тор 200	х	х	21 179,6	99,2	9
Всього по ринку	1 346,4	100,0	21 347,1	100,0	19

Таблиця 4

Концентрація ринку страхових послуг за 2016 р.

Перші (Тор)	страхування «life»		страхування «non-Life»		
	Надходження премій (млн. грн.)	Частка на ринку, %	Надходження премій (млн. грн.)	Частка на ринку, %	Кількість СК, які більше 50% страхових премій отримали від перестраховальників
Тор 3	1 186,5	43,0	6 140,8	18,9	3
Тор 10	2 465,2	89,4	14 470,8	44,6	4
Тор 20	2 741,2	99,5	20 322,2	62,7	5
Тор 50	2 756,1	100,0	27 855,6	85,9	9
Тор 100	х	х	31 417,7	96,9	11
Тор 200	х	х	32 395,0	99,9	15
Всього по ринку	2 756,1	100,0	32 414,2	100,0	21

232,72). У цілому по ринку страхових послуг Індекс Герфіндаля-Гіршмана становив 245,09 (у 2015 р. – 205,07). Дані свідчать, що на ринку видів страхування інших аніж страхування життя спостерігається значний рівень конкуренції (індекс в чотири рази менше 1000), тоді як на ринку страхування життя наявна помірна монополізація, рівень, якої значно зріс із кінця 2011 р.

Структура валових та чистих страхових премій страховиків в Україні в 2011 р., 2015 р., 2016 р. представлена в табл. 5.

У структурі чистих страхових премій станом на кінець 2011 р. найбільша питома вага належала таким видам страхування, як: автостраховання – 5 658,1 млн. грн. (або 32%); страхування майна – 2 229,9 млн. грн. (або 12%); страхування фінансових ризиків – 2 008,3 млн. грн. (або 11%); страхування від вогневих ризиків – 1 827,6 млн. грн. (або 10%); страхування життя – 1 346,3 млн. грн. (або 7%); медичне страхування – 1 087,7 млн. грн. (або 6%).

На кінець 2016 р. найбільша питома вага належала таким видам страхування, як: автостраховання (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») – 8 653,0 млн. грн. (або 32,7%) (за

2015 р. – 7 322,4 млн. грн. (або 32,8%)); страхування життя – 2 754,1 млн. грн. (або 10,4%) (за 2015 р. – 2 186,6 млн. грн. (або 9,8%)); страхування майна – 2 633,3 млн. грн. (10,0%) (за 2015 р. – 2 188,1 млн. грн. (або 9,8%)); медичне страхування (безперервне страхування здоров'я) – 2 280,2 млн. грн. (або 8,6%) (за 2015 р. – 1 862,1 млн. грн. (або 8,3%)); страхування фінансових ризиків – 1 985,4 млн. грн. (або 7,5%) (за 2015 р. – 2 172,9 млн. грн. (або 9,7%)); страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ – 1 782,1 млн. грн. (або 6,7%) (за 2015 р. – 1 292,1 млн. грн. (або 5,8%)); страхування відповідальності перед третіми особами – 1 430,6 млн. грн. (або 5,4%) (за 2015 р. – 1 391,5 млн. грн. (або 6,2%)); страхування вантажів та багажу – 1 264,2 млн. грн. (або 4,8%) (за 2015 р. – 1 255,4 млн. грн. (або 5,6%))

У табл. 6 наведено рейтинг лідерів серед страхових компаній України за чистими страховими преміями, отриманими в 2016 р., а в табл. 7 подано рейтинг страховиків, які надавали в 2016 р. найбільш поширений страховий продукт в Україні – обов'язкове страхування відповідальності автовласників ОСЦПВ [15].

Таблиця 5

Структура валових та чистих страхових премій страхових компаній України в 2011 р., 2015 р., 2016 р.

Види страхування	Валові премії	Чисті премії	Валові премії	Чисті премії	Валові премії	Чисті премії
	2011 р.		2015 р.		2016 р.	
Автостраховання (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка»)	6 153,1	5 658,1	7 871,6	7 322,4	9 277,5	8 653,0
Страхування вантажів та багажу	3 298,8	2 229,9	3 555,4	1 255,4	4 374,6	1 264,2
Страхування майна	2 856,5	2 008,3	3 486,2	2 188,1	4 142,4	2 633,3
Страхування фінансових ризиків	2 439,1	1 827,6	3 598,6	2 172,9	3 596,7	1 985,4
Страхування життя	1 346,4	1 346,3	2 186,6	2 186,6	2 756,1	2 754,1
Страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ	1 165,4	1 087,7	1 977,6	1 292,1	2 551,9	1 782,1
Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	1 497,1	924,6	1 929,2	1 862,1	2 355,5	2 280,2
Страхування відповідальності перед третіми особами	1 197,9	680,7	2 059,6	1 391,5	2 093,9	1 430,6
Страхування від нещасних випадків	672,9	561,6	535,5	442,7	837,1	727,2
Страхування медичних витрат	469,6	334,6	490,7	469,2	727,0	671,3
Страхування кредитів	304,2	288,1	348,7	200,2	531,0	505,7
Авіаційне страхування	260,4	200,5	449,0	426,9	501,1	482,7
Страхування від нещасних випадків на транспорті	148,7	139,9	73,5	71,2	85,4	75,7
Інші види страхування	883,3	682,2	1 173,8	1 073,4	1 340,1	1 218,3
Всього	22 693,5	17 970,0	29 736,0	22 354,9	35 170,3	26 463,8

Останнім часом значно посилилася конкуренція між банківським та страховим бізнесом, і переможцями у цій конкурентній боротьбі часто виходять страхові компанії. Поширеним компромісним способом вирішення конкурентних суперечностей між страховими та банківськими установами стало злиття в тій чи іншій формі банківського й страхового бізнесу в єдиний конгломерат, який одночасно забезпечує банківські та страхові послуги. Банки пропонують страхові послуги, а страхові компанії відкривають депозитні та ощадні рахунки; інколи банки створюють дочірні страхові структури, а страхові компанії беруть участь у банківських формуваннях.

Реалією сьогодення також стає активізація міжнародної діяльності страхових компаній (особливо в Європі), а саме злиття страхових компаній, які містяться в різних країнах, і відкриття нових філій за кордоном.

З огляду на викладене, ринок страхових послуг України зазнає істотних змін.

У цілому серед найбільш гострих проблем ринку страхових послуг в Україні варто віді-

лити: недосконалість його структури, слабкий розвиток інституту перестраховування, нестабільність фінансового стану окремих страхових компаній, нерівномірність їх розвитку, нестабільність клієнтської бази, недостатня платоспроможність населення, недовіра клієнтів до вітчизняних страховиків, низький рівень страхової культури громадян, недостатній рівень упровадження інформаційних продуктів у страхування, використання страхування як інструменту податкової оптимізації замість його посередньої функції – захисту від ризиків.

Окреслені проблеми розвитку страхового ринку дають підстави для розроблення концептуальних напрямів його розвитку, реалізація яких дасть змогу підвищити роль страхування у фінансовій системі України.

Однак, визначаючи на державному рівні напрями регулювання ринку страхових послуг в Україні, необхідно враховувати тенденції й прогнози щодо розвитку світового ринку страхових послуг. Звернемося до їх дослідження.

Таблиця 6

Рейтинг страхових компаній України за чистими страховими преміями за 2016 р.

Місце в рейтингу	Назва страхової компанії	Величина чистих страхових премій, тис. грн.
1	ІНГОССТРАХ	1 472 950
2	АХА СТРАХУВАННЯ	1 358 060
3	УНІКА	861 353
4	ПРОВІДНА	753 543
5	УКРАЇНСЬКА СТРАХОВА ГРУПА	667 015
6	ТАС СГ	666 647
7	ІНГО УКРАЇНА	665 465
8	АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ	645 349
9	PZU УКРАЇНА	518 866
10	ОРАНТА	468 834

Таблиця 7

Рейтинг страхових компаній України з обов'язкового страхування відповідальності автовласників (ОСЦПВ) за 2016 р.

Місце в рейтингу	Назва страхової компанії	Премії, тис. грн.	Виплати, тис. грн.	Рівень виплат, %
1	ОРАНТА	282 000	98 410	34,9
2	ПРОВІДНА	264 085	115 100	43,6
3	ТАС СГ	207 787	77 463	37,3
4	UPSK	184 583	67 259	36,4
5	УНІКА	166 946	89 824	53,8
6	КНЯЖА	159 648	82 738	51,8
7	АХА СТРАХУВАННЯ	139 133	71 945	51,7
8	PZU УКРАЇНА	127 371	69 877	54,9
9	ЮНІВЕС	109 669	12 875	11,7
10	ДОМІНАНТА СО	109 236	35 996	33,0

Так, зростання світової економіки буде помірним протягом 2017-2018 рр., підтримуючи тривале зростання обсягів страхових премій, зазначається у звіті перестраховальної компанії Swiss Re Global insurance review and outlook for 2017/2018. Зростання премій із ризикового страхування у світі знизиться в реальному виразі з 2,4% у 2016 р. до 2,2% у 2017 р., але з 2018 р. знову почне зростати (+ 3%). У секторі страхування життя премії виростуть на 4,8% у 2017 р. і на 4,2% у 2018 р. Країни з перехідною економікою, зокрема країни, що розвиваються, Азія, стануть основною рушійною силою економічного зростання страхових премій [16].

Ключовими тенденціями світового ринку страхових послуг, як прогнозується, будуть такі:

1. Очікується, що помірне зростання світової економіки підтримає зростання страхового сектора протягом наступних двох років.

2. Спостерігається зниження вартості страхових продуктів у комерційному сегменті. Поступово зростає попит на страхування кібер-ризиків.

3. Премії зі страхування життя у світі виростуть у реальному вираженні на 4,8% у 2017 р. і на 4,2% у 2018 р.

4. Премії зі страхування життя в країнах із перехідною економікою будуть упевнено рости, що зумовлено попитом на накопичувальні та інвестиційні продукти, особливо в країнах, що розвиваються, та в Азії.

«Страховий сектор стикається зі стримуючими факторами, помірним економічним зростанням і все ще достатнім забезпеченням на ринках, створюючи складні умови формування тарифів, – зазначає Курт Карл, головний економіст Swiss Re. – Проте премії продовжують зростати як у розвинених, так і в країнах, що розвиваються, поряд з економічною активністю. Також відбувається збільшення рівня проникнення страхування, особливо на ринках із перехідною економікою» [16].

Тарифи на ризикове страхування у світі продовжать в 2017-2018 рр. знижуватися, особливо в комерційних лініях бізнесу. Проте на відміну від багатьох інших комерційних лінійок страхових продуктів тарифи по кіберстрахуванню продовжують зміцнюватися, однак зростання відбувається з уповільненими темпами.

Підвищення обізнаності про ризики, пов'язані з кібер-атаками і вразливістю даних, є стимулюючим фактором для збільшення попиту на страхування відповідних ризиків і представляє

значні можливості зростання для видів страхування, інших ніж страхування життя.

Ризикове страхування утримало свою прибутковість у зв'язку з низькими втратами від природних катастроф і вивільненням страхових резервів. Якщо припустити середні втрати від природних катастроф і скорочення резервів, то рентабельність власного капіталу (ROE), за прогнозами, скоротиться з 8% в 2015 р. до приблизно 6% в 2016-2018 рр.

Очікується, що в секторі страхування життя зростання премій буде значно вище, ніж у ризиковому страхуванні, премії зі страхування життя виростуть на 5,4%, 4,8% і 4,2% у 2016 р., 2017 р. і 2018 р. відповідно. Премії в розвинених ринках виростуть на 2,1% у 2017 р. і 2018 р., але основною рушійною силою знову стануть ринки, що розвиваються, де стабілізація економічного зростання, приріст населення, урбанізація і зміцнення середнього класу підкріплять позитивний прогноз. Премії зі страхування життя в країнах із перехідною економікою виростуть на 14,9% у 2017 р. і на 10,9% у 2018 р., які підтримуються стійким зростанням накопичувальних продуктів, особливо в країнах, що розвиваються, та в Азії.

Враховуючи ці прогнозні тенденції, вітчизняні страховики зможуть також скорегувати стратегії свого розвитку.

Висновки з цього дослідження. Отже, зважаючи на огляд тенденцій функціонування вітчизняного та світового ринків страхових послуг, а також ураховуючи найбільш гострі проблеми, з якими стикається ринок страхових послуг України, пріоритетами в процесі сприяння його розвитку можуть стати:

– стабілізація фінансового становища всіх суб'єктів економіки завдяки державній підтримці вітчизняного бізнесу та підвищенню доходів та рівня життя населення;

– розвиток законодавчої бази страхування, яка б ураховувала сучасну ситуацію на ринку страхових послуг та інтереси як страховиків, так і їх клієнтів;

– вивід із ринку нестійких і ненадійних страхових компаній, активізація ролі держави у підтримці конкурентного середовища на ринку страхових послуг;

– модернізація галузевої структури та інфраструктури ринку страхових послуг відповідно до світових вимог та провідного досвіду розвинутих країн;

– створення сучасної моделі ефективного управління страховими резервами;

– сприяння подальшому розвитку пере-страхування;

– розвиток практичного маркетингу в страховій справі на основі підготовки відповідних фахівців.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Офіційний сайт Ліги страхових організацій України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uainsur.com/>.
2. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nfp.gov.ua>
3. Базилевич В.Д. Страховий ринок України: [монографія] / В.Д. Базилевич. – К.: Знання, 2008. – С. 371.
4. Внукова Н.М. Адаптація вимог Solvency II до умов функціонування страхового ринку України / Н.М. Внукова, С.А. Ачкасова, І.В. Скорик // Фінанси України. – 2013. – № 9. – С. 76-82.
5. Гаманкова О.О. Ринок страхових послуг України: теорія, методологія, практика: [монографія] / О.О. Гаманкова. – К.: КНЕУ, 2009. – 283 с.
6. Дудченко Н.В. Новітні тенденції розвитку вітчизняного страхового ринку / Н.В. Дудченко // Інноваційна економіка. – 2012. – № 3(29). – С. 261-263.
7. Журавка Ф.О. Визначення стратегічних орієнтирів розвитку страхового ринку України на основі SWOT-аналізу / Ф.О. Журавка, О.С. Журавка // Інноваційна економіка. – 2012. – № 5. – С. 245-249.
8. Журавка О.С. Страхова культура як один із чинників впливу на розвиток страхування / О.С. Журавка, С.Г. Лопатченко // Ефективна економіка. – 2015. – № 5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4102&p=3>
9. Зюбін В.М. Теретичні засади формування ринку страхових послуг на регіональному рівні / В.М. Зюбін // Ефективна економіка. – 2012. – № 1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1181&p=7>
10. Козьменко О.В. Страховий і перестраховий ринок в епоху глобалізації: [монографія] / О.В. Козьменко, СМ. Козьменко, ТА. Васильєва та ін. – Суми: Університетська книга, 2011. – 388 с.
11. Корват О.В. Концептуалізація державного регулювання ринку страхових послуг / О.В. Корват // Ефективна економіка. – 2015. – № 9. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4310>
12. Онищенко Л.А. Недоліки державного управління ринком страхових послуг на прикладі фактів дефолту та банкрутства / Л.А. Онищенко // Економіка та держава. – 2011. – № 2. – С. 142-144.
13. Осадець С.С. Страхові послуги: [підручник] / С.С. Осадець, Т.М. Арюх, О.О. Гаманкова. – К.: КНЕУ, 2007. – 464 с.
14. Статистика страхового ринку в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://forinsurer.com/stat>
15. Рейтинг страхових компаній України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forinsurer.com/ratings/>.
16. Прогноз развития глобального рынка страхования на 2017-2018 годы: 5 ключевых тенденций в мире [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://forinsurer.com/news/17/03/06/34971>